

Tisztelt Olvasó!

Barack Obama elnöki ciklusa végén kutatóink ötleteként fogalmazódott meg annak a kötetnek a terve, amelyet most a kezében tart. Mint arra sokan emlékszünk, a 2008-ban megválasztott Obama elnökségét felfokozott várakozások előzték meg, amit többek között a Nobel-békedíj 2009-es – kissé elhamarkodott – odaítélése is jól példázott.

A 44. amerikai elnök külpolitikai programját számos világos és fordulatot sugalló cél jellemezte. Nyolcéves elnöksége alatt Obama jelentős erőfeszítéseket tett az iraki és az afganisztáni háború befejezésére, kiegyezést keresett Oroszországgal, Prágában nagy hatású beszédet mondott a nukleáris leszerelés fontosságáról, történelmi megegyezést ért el Kubával, csatlakozott a párizsi klímaegyezményhez is, és a nemzetközi közösséggel együttműködve sokat ígérő nukleáris megállapodást kötött Iránnal.

Barack Obama külpolitikája mind a fellépés, mind a tettek terén jelentős váltást hozott az öt megelőző George W. Bush nyolc évéhez képest. A multilateralizmus nagyobb hangsúlyt kapott, az erőszakos demokráciaexport kikerült az amerikai külpolitika fókuszából, és általában is a beavatkozástól való egyfajta tartózkodás jellemezte az elnököt. Obama nagyobb teherviselésre ösztönözte Nyugaton a NATO-tagországokat, a Közel-Keleten pedig az ottani hagyományos szövetségeit, miközben megpróbált szakítani a korábbi évtizedek azon gyakorlatával, hogy káosz esetén az USA „automatikusan”

beavatkozott. Ez a visszafogottság különösen a Közel-Keleten mutatkozott meg: a líbiai polgárháborúban az USA nem akart vezető szerepet játszani; az Iszlám Állam előretörése után pedig Washington csak egy lassú eredményeket hozó, a közvetlen beavatkozást elkerülő támogatást biztosított Iraknak; Szíriában viszont az elnöki ígélet ellenére sem avatkoztak be a 2013-as vegyifegyver-támadást követően.

A különszám első tanulmányában Magyarics Tamás ad áttekintést Barack Obama külpolitikájáról, egyben elhelyezve a 2008–2016 közötti időszakot az elnöki külpolitikák sorában. Wagner Péter írása Obama iraki és afganisztáni háborúit elemzi: mit ígért, és mit sikerült azokból megtartania az amerikai elnöknek. Péczeli Anna a nukleáris fegyverzetkorlátozással kapcsolatos erőfeszítéseket mutatja be, a sok érdekes technikai részlet mellett kitérve az iráni megállapodás részleteire is. Póti László elemzése az orosz kapcsolatrendszer tekinteti át a párbeszédet kereső *reset*től a Krím orosz invázióját követő szembenállásig.

Nagy Sándor Gyula és Drexler András közös tanulmánya a kubai–amerikai kapcsolatok alakulását mutatja be, különös tekintettel a kubai külgazdasági kapcsolatra. Ugródsy Márton és Reinitz Katalin Washington Közép-Európa-politikáját tekinteti át, míg Szőke Diána Barack Obama klíma- és energiapolitikájáról von mérleget. Szalai Máté az Obama-kormányzat közel-keleti stratégiájának az ellentmondásait mutatja be, Vörös Gábor pedig az USA Ázsia felé fordulásának az

eredményeit elemzi. Orosz Anna és Németh Bence az Egyesült Államoknak az Obama idején folytatott nyugat-balkáni politikáját vizsgálja, míg Tamási Anna kifejezetten a német–amerikai kapcsolatok alakulását veszi górcső alá. A különszám utolsó tanulmánya Romsics Gergő munkája, aki az Obama-adminisztrációnak az Európai Unióval való együttműködését és konfliktusait vizsgálta meg.

Természetesen ez a kötet nem fedti le Obama külpolitikájának minden egyes dimenzióját, azonban talán a legfontosabb kérdéseket mégis áttekinti. Bízunk abban, hogy a KKI kutatói és neves külsős vendégszerzőink tanulmányai hozzájárulnak az Obama elnök nyolc évével kapcsolatos tárgyilagos véleményalkotáshoz.

Wagner Péter
vezető kutató
a különszám szerkesztője